

**Aan: aanbieders van rechtstreeks toegankelijke hulp
(RTH-diensten) , multifunctionele centra (MFC),
observatie-/ diagnose- en behandelingsunits (ODB),
ouderinitiatieven, vergunde zorgaanbieders (VZA)**

18 mei 2020

INF/20/120

Contactpersoon Lander Huygens, Ann Van den Abbeele

E-mail avf@vaph.be, beleid@vaph.be

Bijlagen /

Versoepeling van de overstap tussen de thuissituatie en de collectieve residentiële voorziening voor volwassenen

Geachte mevrouw of heer,

In het kader van de COVID-19-pandemie werden aan de voorzieningen en de gebruikers stringente maatregelen opgelegd, met het oog op maximale beveiliging van de personen die in de residentiële voorzieningen worden opgevangen. Daarbij moesten personen met een handicap en hun netwerk op zeer korte tijd kiezen tussen ofwel opvang in de voorziening, ofwel opvang thuis, zonder de mogelijkheid om van de thuissituatie over te stappen naar de voorziening of omgekeerd. Deze maatregelen duren nu reeds twee maanden.

Dit brengt een dubbel probleem mee. Enerzijds zijn er gezinnen die bij de start van de maatregelen kozen voor opvang thuis, waar de continue opvang erg zwaar begint te wegen, of waar er toch dringend behoefte is aan een rustpauze. Aan de andere kant zijn er gezinnen en gebruikers die opteerden voor verblijf in de voorziening, maar dat graag opnieuw willen combineren met weekendopvang thuis. De bezoekenregeling die ondertussen geïnstalleerd werd, geeft al een beperkte mogelijkheid om toch persoonlijk contact te hebben. Maar in een aantal gevallen maakt de bezoekenregeling het soms nog moeilijker, zeker als de bewoner niet goed begrijpt waarom er voortdurend afstand moet gehouden worden, of waarom hij niet mee naar huis

mag.

In een volgende fase wordt dan ook toegestaan dat de overstap van de thuissituatie naar de voorziening, en omgekeerd, opnieuw kan gemaakt worden. De overgang naar een nieuwe fase brengt ook nieuwe risico's mee. In de eerste fase werden de personen met een handicap die residentieel opgevangen worden, zoveel als mogelijk afgeschermd van de buitenwereld. De bezoekenregeling bracht daarin al een beperkte wijziging aan, door op gecontroleerde wijze toch contacten toe te laten met personen van buiten de voorziening, andere dan personeel. In deze fase gaan we nog een stap verder en kunnen de zorgvuldig opgebouwde contactbubbel in zekere mate doorbroken worden. Bij de geldende bezoekenregeling werd één extra contactbubbel toegevoegd. Naargelang de regeling die binnen de voorziening wordt uitgewerkt, zullen nu meerdere contactbubbel met elkaar in contact kunnen komen, en dat vereist een voorzichtige en planmatige aanpak.

Het is van belang dit niet overhaast te doen, en goed af te wegen wat de risico's zijn van een versoepeling ten aanzien van de winsten op psychosociaal vlak. Deze afweging zal voor iedere zorgaanbieder anders zijn, en moet verder verfijnd worden tot op het niveau van een campus, leefgroep of zelfs iedere individuele casus op zich. Het ethisch kompas dat samen met de infonota rond bezoek werd overgemaakt, kan hier weer een leidraad zijn in de keuzes die moeten gemaakt worden. Opgelet: ondertussen is een nieuwe versie van het ethisch kompas beschikbaar! <https://www.vaph.be/documenten/ethisch-kompas-voor-keuzes-omtrent-bezoekregeling-tijden-van-corona>

In de richtlijn 'Doorstart MFC' werden al een aantal mogelijkheden aangegeven voor de functie verblijf, dit vooral omwille van de samenhang met de heropstart binnen onderwijs. In die richtlijn worden een paar verfijningen aangebracht om hem maximaal af te stemmen op de regeling voor volwassenen. Zie INF 20/121 UPDATE Doorstart van de MFC en versoepelingen.

1. Algemene richtlijnen voor de versoepeling van de overstap tussen thuis en voorziening, en omgekeerd

Sinds medio maart 2020 werd de werking en dienstverlening drastisch ingeperkt met stringente maatregelen ter bestrijding van COVID-19. **Vanaf 25 mei 2020** kunnen die maatregelen enigszins versoepeld worden en is **een gedeeltelijke en geleidelijke versoepeling van de overstap tussen voorziening en de thuissituatie mogelijk**.

We benadrukken dat met deze nota een **algemeen kader** gecreëerd wordt dat **de essentiële randvoorwaarden** beschrijft die vervuld moeten zijn om op een veilige manier transfers tussen de voorziening en de thuissituatie toe te laten.

We geven hierbij aan

- **vanaf wanneer** (ten vroegste),
- **welke deelfacetten** kunnen versoepeld worden,
- onder welke **voorwaarden**.

Elke individuele organisatie maakt binnen dit algemeen kader zelf de afweging wanneer een feitelijke versoepeling van de overstap tussen de thuissituatie en de voorziening haalbaar is, en in welke mate . Iedere organisatie kent immers een eigen context en eigen omstandigheden en zal dus een haalbare vertaling moeten maken van de algemene richtlijnen naar die specifieke situatie. Een goed evenwicht tussen zorg en veiligheid staat hierbij voorop.

We zijn ervan overtuigd dat, mits de nodige voorzorgen, een voorzichtige en geleidelijke versoepeling van de transfers tussen voorziening en thuissituatie kan gebeuren. We gaan er dan ook van uit dat elke organisatie, met inachtneming van de voorzorgsmaatregelen, hierin ook effectief stappen zet.

Ondanks dit kader voor een doorstart zal het **niet mogelijk** zijn **om alle bewoners gelijktijdig en onmiddellijk verblijf aan te bieden**. We blijven erop aandringen dat er ook voor die personen en hun gezinnen **een actief aanbod van alternatieve ondersteuning op afstand** wordt voorzien.

We vragen elke organisatie om de elementen van versoepeling van overstappen tussen de voorziening en de thuissituatie mee te nemen in **het 'plan voor doorstart'**. De organisatie bespreekt het plan met het betrokken personeel via overleg met de werknemersvertegenwoordiging (de CPBW/vigerende sociale overlegkanalen/alle personeel), met de arbeidsgeneesheer en de arts verbonden aan de voorziening. Als er geen arts aan de voorziening verbonden is, wordt het plan besproken met de behandelende artsen van de bewoners of een van hen die bereid is om te coördineren. Bij de uitwerking van het plan wordt de preventieadviseur ingeschakeld. Er wordt daarbij rekening gehouden met de richtlijnen van [de federale generieke gids](#). Ook het collectief overlegorgaan (gebruikersraad) moet geconsulteerd worden. Dat kan telefonisch, maar moet minstens via de voorzitter. Het is de directie die uiteindelijk de beslissing neemt om over te gaan tot een versoepeling en over de modaliteiten. De directie engageert zich om ten laatste tegen 15 juni aan de

gebruikers duidelijkheid te verschaffen over de mogelijkheden en de modaliteiten.

Opgelet: Zoals in elke stap in de exit-strategie gaat het om een tijdelijke situatie. Evaluatie en bijsturing zijn steeds mogelijk. Bij een ongunstige evolutie van COVID-19 kunnen de versoepelde maatregelen teruggedraaid worden.

We vragen de organisaties om daarnaast **zelf gericht en proactief te communiceren naar de eigen gebruikers en het personeel**. Verwijs daarbij steeds naar de informatie die het VAPH aanbiedt:

- de informatie die voor personen met een handicap wordt uitgewerkt, is te raadplegen via: www.vaph.be/maatregelen-corona-personen-met-handicap;
- de digitale VAPH-nieuwsbrief: wie zich abonneert krijgt hem standaard 1 keer per maand in zijn mailbox, of vaker in bijzondere tijden als deze coronacrisis. Abonneren kan via www.vaph.be/nieuwsbrief.

Naar aanleiding van deze infonota INF/20/120 wordt binnenkort een [mededeling voor de gebruikers](#) op de VAPH-website gepubliceerd. Ook deze infonota vindt u eerstdaags online op www.vaph.be. U vindt het overzicht van alle infonota's in de [documentendatabank](#) op de site.

De **helpdesks van het VAPH** blijven beschikbaar om de vragen te beantwoorden:

- vragen van organisaties: avf@vaph.be of 02 249 36 66
- vragen van budgethouders: budgetbesteding@vaph.be of 02 249 30 00

2. Versoepeling van de overstap tussen thuis en de voorziening, en omgekeerd

2.1 WANNEER?

Voor de MFC's werd reeds eerder gecommuniceerd dat een overstap van en naar de functie verblijf in een aantal gevallen mogelijk is vanaf 18 mei. Voor de volwassenen is een gedeeltelijke versoepeling van de transfers vanaf **25 mei 2020** mogelijk, maar dit onder strikte voorwaarden.

Opgelet: de overstapregeling voor de MFC's werd geactualiseerd om de nodige afstemming met de overstapregeling voor meerderjarigen te garanderen. Zie INF 20/121 UPDATE Doorstart van de MFC en versoepelingen.

2.2 WAT?

Voor de personen die tot nu toe thuis verbleven, wordt het mogelijk gemaakt om weer (tijdelijk) residentieel opgenomen te worden.

Voor de personen die tot nu toe in de voorziening verbleven, wordt het mogelijk gemaakt om (tijdelijk) thuis te verblijven.

De voorziening kan ook weer overgaan tot de opname van nieuwe bewoners, inclusief migratiedossiers. Daarbij moet de gebruikelijke opnameprocedure mogelijk bijgestuurd worden. Een rondleiding met de familie in de voorziening zal bijvoorbeeld moeilijk zijn.

2.3 ONDER WELKE VOORWAARDEN?

De versoepeling van transfers kan maar als de situatie aangaande COVID-19 volledig onder controle is, dit zowel in de thussituatie als in de voorziening. Dat betekent het volgende:

- Er is in de voorziening geen uitbraak. Als er een uitbraak is geweest, zijn alle quarantaineperiodes afgelopen? Dat kan bekeken worden per campus of woonentiteit op een afzonderlijk adres.
- De persoon met een handicap vertoont geen symptomen van COVID-19 (al dan niet getest).
- Er verblijven (of verbleven) in het gezin geen andere personen met symptomen van COVID-19. Als er wel symptomen waren, moeten alle symptomen verdwenen zijn en moeten de quarantaine-maatregelen afgelopen zijn.

Een overstap **kan dus niet voor personen met acute symptomen van de bovenste of onderste luchtwegen** (hoesten, niezen, keelpijn, hoofdpijn, koorts). **Ondersteuning op afstand** (telefoon, online gesprek) kan wel en wordt ten zeerste **aanbevolen**.

Indien omwille van de **integriteit** van de betrokken persoon met een handicap de opname toch niet kan uitgesteld worden, verblijft de persoon met (vermoeden van) COVID-19 minstens 14 dagen in druppel-contactisolatie op de kamer (of cohorte), te tellen vanaf de start van de symptomen. De druppel-contactisolatie kan gestopt worden na 14 dagen tenzij er nog COVID-19-symptomen zijn. Dan duurt de isolatie langer dan 14 dagen, namelijk tot de symptomen van COVID-19 verdwenen zijn, vastgesteld door de arts.

2.4 ALGEMENE PRINCIPES VOOR DE OVERSTAP VAN THUIS NAAR DE VOORZIENING, EN OMGEKEERD

Reeds eerder werd in de richtlijnen aangegeven dat een eenmalige overstap van de voorziening naar huis toegestaan is en omgekeerd, dit onder bepaalde voorwaarden en modaliteiten.

In deze fase kan een overstap van de voorziening naar huis toegestaan worden, maar met de mogelijkheid om ook nadien naar de voorziening terug te keren. Residentiële voorzieningen kunnen volgende regelingen uitwerken:

- Opvang in de thuissituatie voor een korte periode (een, twee of enkele dagen)
- Opvang voor een iets langere periode thuis (enkele weken)

Er kan in deze fase ook een overstap van de thuissituatie naar de voorziening toegestaan worden, maar met de mogelijkheid om nadien naar huis terug te keren. Residentiële voorzieningen kunnen volgende regelingen uitwerken:

- Opname van een vroegere bewoner die gedurende langere tijd thuis heeft verbleven
- Opname van een nieuwe bewoner

Bij deze versoepeling is er een verhoogde kans om besmetting in de collectiviteit te introduceren. Het plan van doorstart moet erop gericht zijn dat risico zo beperkt mogelijk te houden.

Als een persoon tijdelijk naar huis gaat, of bij een heropname of nieuwe opname, wordt voorafgaandelijk met het gezin contact opgenomen. In dat contact wordt in eerste instantie nagegaan of de gezondheidssituatie van alle gezinsleden, maar ook van andere personen binnen de door het gezin bezochte contactbubbels, geen extra risico inhoudt op COVID-besmetting. Er wordt bevraagd of personen uit het gezin contacten hebben met personen met (vermoeden van) COVID-19, en naar de aard van deze contacten (hoog risico dan wel laag risico). Er wordt getoetst of de gezinsleden met een groot aantal contactbubbels in aanraking komen, dan wel eerder met een beperkt aantal. In het contact wordt gewezen op de risico's, niet alleen voor de gezondheid van de persoon met een handicap in kwestie, maar ook voor de andere bewoners en de personeelsleden bij terugkeer naar de voorziening of een nieuwe opname. Binnen een collectiviteit is er immers een groter risico op het doorgeven van een besmetting.

Op basis van deze gegevens, gekoppeld aan de risico's op het vlak van gezondheid voor de persoon met een handicap en zijn medebewoners, wordt per casus een afweging gemaakt, in samenspraak met het gezin, of er kan overgegaan worden tot een tijdelijk verblijf in de gezinssituatie, of een opname binnen de voorziening. Het gezin kan steeds kiezen om een eenmalige overstap naar de thuissituatie te maken, maar voor de terugkeer is het akkoord van de directie vereist.

De periodes van opvang thuis moeten in aantal beperkt blijven. Voorlopig kan niet overgegaan worden tot een wekelijkse transfer naar de thuissituatie. Dus een weekend nu en dan naar huis kan, maar niet wekelijks. Het VAPH stelt voor dat er bijvoorbeeld om de drie à vier weken een weekend thuis kan doorgebracht worden. Van deze frequentie kan in overleg met alle betrokkenen afgeweken worden. Het is de directie die uiteindelijk de beslissing neemt. Personen kunnen wel een langere periode thuis verblijven, en dan weer voor een langere periode terugkeren naar de voorziening.

Er worden duidelijke afspraken gemaakt met het gezin omtrent de wijze van afhalen en terugbrengen (zie ook in infonota [INF/20/117](#)). Eveneens worden duidelijke afspraken gemaakt over het verblijf binnen het gezin. Er wordt afgesproken dat gedurende de periode dat de persoon met een handicap thuis verblijft, de gezinsleden zich strikt houden aan de algemene regels inzake veiligheid en preventie, en dat ze de persoon met een handicap zo weinig mogelijk in contact brengen met personen uit andere contactbubbels. De richtlijnen van de Nationale Veiligheidsraad met betrekking tot contactmogelijkheden worden in ieder geval gerespecteerd.

Als de bewoner op het moment dat hij zou terugkeren, symptomen vertoont die wijzen op (een vermoeden van) COVID-19, moet het gezin zelf verder kunnen instaan voor de opvang en dit minstens tot het einde van de quarantainemaatregelen. Anderzijds moet het gezin er zich van bewust zijn dat, als er zich in de voorziening waar de betrokken persoon wordt opgenomen nadien een besmetting voordoet, de persoon met een handicap mogelijk zal gevraagd worden daar verder te verblijven tot de quarantainemaatregelen zijn opgeheven. De situatie wordt geëvalueerd samen met de arts van de voorziening, of de (coördinerende) huisarts en eventueel de dienst Preventie van het Agentschap Zorg en Gezondheid.

Bij de heropname of een nieuwe opname wordt de temperatuur van de bewoner gemeten en wordt nagegaan of hij geen ziektesymptomen vertoont. Dat gebeurt voordat hij de lokalen van de eigen leefgroep opnieuw betreedt.

Bij de opname kan er ook een test doorgevoerd worden, maar het hangt van de richtlijnen van Sciensano en

de Federale Overheid af of die ten laste wordt genomen door het RIZIV.

De voorziening kan niet overgaan tot heropnames of nieuwe opnames indien er binnen de voorziening (te bekijken per afzonderlijke campus of afzonderlijk woonhuis) nog personen verblijven met (een vermoeden van) COVID-19.

Om het risico op uitbraak in de voorziening toch te beperken, geven we nog volgende adviezen mee:

- Tracht in alle omstandigheden het aantal contactbubbels waar de bewoners mee in contact komen (zowel thuis als in de voorziening) verder te beperken, ook al zullen er nu hoe dan ook meerdere contactbubbels betrokken zijn.
- Ga na of het mogelijk is om de personen die (verder) continu worden opgevangen en personen die verblijf afwisselen met periodes thuis, maximaal te scheiden. Beschikbaarheid van personeel, inrichting van de infrastructuur, de kwetsbaarheid van de opgenomen populatie en bezorgdheden van ouders zijn hierbij van belang.
- Blijf strikt handelen volgens de [Algemene preventieve en hygiënische maatregelen voor residentiële voorzieningen](#).

3. Aanvullende richtlijnen

De IDO's blijven onverkort doorlopen. Op dit ogenblik is er nog geen repercussie op de compenserende maatregelen.

James Van Casteren
Administrateur-generaal